

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/128/2000

DOKONANE I PLANOWANE ZAKUPY

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, SIERPIEŃ 2000

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

W sierpniu¹, po krótkiej przerwie, po raz kolejny zapytaliśmy ankietowanych o wydatkowanie zasobów finansowych na poważniejsze zakupy oraz przewidywanie takich zakupów w najbliższym czasie. Dokonywanie oraz planowanie poważniejszych zakupów monitorujemy od drugiej połowy '98 roku.

W ciągu miesiąca poprzedzającego sondaż niemal co trzeci ankietowany (31%) dokonał poważniejszych zakupów, których wartość jednostkowa wynosiła co najmniej 200 zł. Można więc powiedzieć, że po odnotowanym ograniczaniu wydatków - od lutego do maja tego roku - w sierpniu rejestrujemy wyraźny wzrost aktywności konsumenckiej: w porównaniu z poprzednim pomiarem wzrósł (o 9 punktów) odsetek badanych, którzy dokonali poważniejszych zakupów. Rozkład odpowiedzi wrócił więc do stanu notowanego w styczniu 2000.

Tabela 1

Czy w ciągu ostatnich 30 dni Pan(i) lub ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego kupił(a) coś, czego cena za sztukę wynosiła co najmniej 200 złotych?	Wskazania respondentów według terminów badań															
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	V	X	I	II	III	IV	V	VIII
	1998					1999					2000					
	w procentach															
Tak	28	28	31	34	26	28	21	22	29	27	31	22	20	23	22	31
Nie	72	72	69	66	74	72	79	78	71	73	69	78	80	77	78	69

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (123) przeprowadzono w dniach 4-7 sierpnia 2000 roku na 1028-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych Polaków.

W stosunku do poprzedniego sondażu w zasadzie nie zmieniła się struktura wysokości wydatkowanych kwot. Minimalnie wzrósł (jest to jednak wzrost w granicach błędu statystycznego) odsetek konsumentów deklarujących dokonanie zakupów o mniejszej wartości (do 500 zł) oraz wydających na zakupy od 1001 zł do 2000 zł. Nieco zmalała (z 29% do 24%) liczba tych, którzy na poważniejsze zakupy wydali łącznie od 501 zł do 1000 zł. Nie zmieniła się natomiast liczba gospodarstw wydających na zakupy od 2001 zł do 4000 zł oraz liczba konsumentów, którzy dokonali zakupów na łączną kwotę powyżej 4000 zł.

Tabela 2

Ile łącznie wydano na tego typu zakupy w ciągu ostatnich 30 dni w Pana(i) gospodarstwie domowym?	Wskazania respondentów, którzy dokonali poważniejszych zakupów												
	XI*	XII	I	II*	III*	V	X	I	II	III	IV	V	VIII
	N=375	N=285	N=311	N=225	N=237	N=304	N=293	N=318	N=221	N=272	N=254	N=221	N=311
	1998		1999					2000					
w procentach													
Do 500 zł	43	49	39	40	55	44	52	47	46	49	57	39	42
501 - 1000 zł	32	27	29	27	21	26	23	24	28	24	19	29	24
1001 - 2000 zł	12	15	19	19	13	16	15	18	11	15	14	18	20
2001 - 4000 zł	8	5	7	8	3	5	4	6	7	7	5	5	6
Powyżej 4000 zł	4	5	7	4	6	10	6	6	8	5	4	9	9

* Pominięto braki danych

W porównaniu z poprzednim pomiarem wzrosła nie tylko liczba gospodarstw dokonujących zakupów, których wartość jednostkowa wynosiła co najmniej 200 zł, ale i zadeklarowana maksymalna kwota wydatków (50 000 zł). Zmiany te znalazły odzwierciedlenie w wyraźnym wzroście wartości średniej kwoty wydatkowanej przez gospodarstwo domowe (2317 zł).

Tabela 3

	Średnie kwoty wydatkowane przez gospodarstwo domowe												
	XI	XII	I	II	III	V	X	I	II	III	IV	V	VIII
	1998		1999					2000					
	w złotych												
W grupie osób, które dokonały zakupów	1228	1641	1641	1346	1615	1904	1570	1424	1929	1316	1252	1928	2317
Wśród ogółu badanych	409	421	446	272	352	539	414	421	391	261	286	416	702
	Maksymalne kwoty zadeklarowane w poszczególnych miesiącach (w zł)												
	28 000	53 000	35 000	32 000	60 000	30 000	47 000	25 000	40 000	30 000	30 000	34 000	50 000

Ze względu na aktywność konsumencką wyróżniają się przede wszystkim przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, z których ponad połowa (57%) w ciągu miesiąca poprzedzającego naszą sondaż dokonała zakupów o wartości co najmniej 200 zł. Drugie miejsce pod tym względem zajmują osoby pracujące na własny rachunek (49%). Na przeciwnym biegunie znajdują się rolnicy oraz robotnicy niewykwalifikowani - znacznie mniej osób z tych grup dokonało w tym czasie większych zakupów (odpowiednio 25% i 28%).

Realizowanie zakupów jest wyraźnie związane, co oczywiste, z oceną warunków materialnych gospodarstw domowych: im lepsza kondycja finansowa gospodarstwa, tym częstsze deklarowanie znacznych wydatków. Zakupów o wartości jednostkowej co najmniej 200 zł dokonała niemal połowa (48%) gospodarstw żyjących w dobrych warunkach, co trzecie (34%) gospodarstwo oceniające swoje warunki materialne jako średnie i 17% gospodarstw znajdujących się w złej sytuacji finansowej.

Wyraźnemu wzrostowi dokonywania zakupów towarzyszy nieco skromniejsze prognozowanie aktywności konsumenckiej w najbliższym czasie. Obecnie plany takie deklaruje 27% badanych.

Tabela 4

Czy przypuszcza Pan(i), że w ciągu nadchodzących 30 dni Pan(i) lub ktoś z Pana(i) rodziny dokona zakupu czegoś, co kosztuje co najmniej 200 zł za sztukę?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	IX	X	XI	XII	I	II	III	V	X	II	III	IV	VIII
	1998				1999					2000			
	w procentach												
Tak	28	29	29	27	21	21	27	28	30	22	21	24	27
Nie	66	65	65	67	75	74	66	67	64	72	73	72	64
Trudno powiedzieć	6	6	6	6	4	5	7	6	6	6	6	4	10

Chociaż liczba gospodarstw planujących w najbliższym czasie poważniejsze zakupy jest mniejsza niż liczba gospodarstw, które dokonały takich zakupów w ciągu miesiąca poprzedzającego sondaż, to odsetek ten jest wyższy niż na początku roku. Jednak dopiero następne pomiary pokażą, czy mamy do czynienia z pewną tendencją do zmiany zachowań ekonomicznych czy też z wakacyjno-urlopowym, sezonowym wzrostem aktywności konsumenckiej.

Przewidywania dotyczące poważniejszych zakupów podlegają niemal takim samym uwarunkowaniom jak ich realizowanie - im lepsza sytuacja materialna, a także im wyższe wykształcenie, tym większy odsetek ankietowanych planuje dokonanie takich zakupów (zob. tabele aneksowe). Prognozowana aktywność konsumencka jest też podobnie zróżnicowana społecznie: zamiar dokonania poważniejszych zakupów deklarują przede wszystkim przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (54%) oraz pracujący na własny rachunek (50%), czyli te same grupy społeczne, które wyróżniają się tym, że w ciągu trzydziestu dni poprzedzających sondaż najczęściej dokonywały takich zakupów.

Warto przy tym zauważyć, że przewidywania dotyczące zakupów mają dużą wartość prognostyczną - zwykle prognozy pokrywają się z późniejszymi zachowaniami lub tylko nieznacznie się od nich różnią.

Zestawienie danych (za ostatnie trzy lata)² dotyczących zrealizowanych i planowanych poważniejszych zakupów wskazuje na dużą zgodność zachowań z wcześniejszymi przewidywaniami. Zgodność ta świadczy o wysokim stopniu realizmu ludzi w przewidywaniu swych zachowań ekonomicznych (w tym przypadku dokonywania zakupów), uwiarygodnia jednocześnie oba z prezentowanych wskaźników.

Opracowała
Macieja FALKOWSKA

² Por. komunikat CBOS „Oszczędności i zakupy w maju”, czerwiec 2000.

A N E K S

Tabela 1. Czy w ciągu ostatnich 30 dni Pan(i) lub ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego kupił(a) coś, czego cena za sztukę wynosiła co najmniej 200 złotych?

	(%)		
	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	31	69	1028
Płeć			
Mężczyźni	36	64	488
Kobiety	27	73	540
Wiek			
18-24 lat	49	51	147
25-34	33	67	182
35-44	44	56	200
45-54	24	76	195
55-64	19	81	129
65 lat i więcej	16	84	175
Miejsce zamieszkania			
Wieś	28	72	385
Miasto do 20 tys.	29	71	112
20-100 tys.	26	74	205
101-500 tys.	39	61	202
501 tys. i więcej mieszk.	39	61	124
Wykształcenie			
Podstawowe	17	83	285
Zasadnicze zawodowe	33	67	319
Średnie	38	62	338
Wyższe	46	54	86
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	57	43	60
Prac.umysł.niż.szczebla	38	62	86
Pracownicy fiz.- umysł.	33	67	78
Robotnicy wykwalifikowani	36	64	141
Robotnicy niewykwalifik.	28	72	46
Rolnicy	25	75	38
Pracujący na własny rach.	49	51	64
Bierni zawodowo			
Renciści	20	80	131
Emeryci	17	83	188
Uczniowie i studenci	56	44	59
Bezrobotni	21	79	90
Gospodynie domowe i inni	32	68	46
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	33	67	170
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	41	59	81
sekt. pryw. poza rolnict.	44	56	237
prywatnym gosp. rolnym	21	79	57
Dochody na jedną osobę			
Do 275 zł	18	82	117
276-399	29	71	101
400-549	28	72	197
550-799	28	72	137
Powyżej 799 zł	46	54	164
Ocena własnych war. mater.			
Złe	17	83	335
Średnie	34	66	472
Dobre	48	52	221
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	12	88	62
Raz w tygodniu	29	71	547
1-2 razy w miesiącu	37	63	173
Kilka razy w roku	36	64	158
W ogóle nie uczestniczy	37	63	88
Poglądy polityczne			
Lewica	36	64	323
Centrum	32	68	264
Prawica	34	66	213
Trudno powiedzieć	20	80	228

Tabela 2. Ile łącznie wydano na tego typu zakupy w ciągu ostatnich 30 dni w Pana(i) gospodarstwie domowym? (%)

	Do 500 zł	501 - 1000 zł	1001 - 2000 zł	2001 - 4000 zł	Powyżej 4000 zł	Liczba osób
Ogółem	42	24	20	6	9	311
Płeć						
Mężczyźni	36	24	25	6	9	172
Kobiety	49	23	14	6	8	139
Wiek						
18-24 lat	37	23	27	4	8	67
25-34	34	28	26	2	10	59
35-44	43	24	12	7	13	87
45-54	43	27	17	12	2	48
55-64	57	10	16	10	7	24
65 lat i więcej	48	24	21	0	7	26
Miejsce zamieszkania						
Wieś	39	24	22	5	10	108
Miasto do 20 tys.	45	28	12	4	11	30
20-100 tys.	40	22	28	4	5	52
101-500 tys.	45	22	19	3	11	73
501 tys. i więcej mieszk.	42	24	14	14	5	48
Wykształcenie						
Podstawowe	45	18	22	6	9	48
Zasadnicze zawodowe	43	23	17	7	10	101
Średnie	38	28	19	7	7	123
Wyższe	45	21	25	1	7	39
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	39	25	26	6	5	34
Prac. umysł. niż. szczebla	55	28	2	10	5	30
Pracownicy fiz.- umysł.	31	22	28	7	12	23
Robotnicy wykwalifikowani	41	28	13	5	12	51
Robotnicy niewykwalifik.	36	20	40	4	0	13
Rolnicy	48	0	28	0	23	9
Pracujący na własny rach.	44	30	11	9	6	31
Bierni zawodowo						
Renciści	50	15	24	8	3	26
Emeryci	51	16	24	0	9	29
Uczniowie i studenci	37	21	29	3	10	32
Bezrobotni	32	44	20	0	3	19
Gospodynie domowe i inni	25	18	14	20	23	15
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	43	26	14	5	12	53
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	41	21	18	14	6	31
sekt. pryw. poza rolnict.	43	28	18	5	6	104
prywatnym gosp. rolnym	52	12	8	9	18	12
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	41	30	22	0	8	21
276-399	42	19	15	11	12	30
400-549	48	15	25	9	4	55
550-799	47	24	20	1	8	38
Powyżej 799 zł	39	30	19	4	8	73
Ocena własnych war. mater.						
Złe	43	17	21	9	10	57
Średnie	46	24	16	6	9	153
Dobre	35	28	26	3	8	102
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	42	47	0	0	11	7
Raz w tygodniu	41	26	20	7	6	154
1-2 razy w miesiącu	50	19	18	2	11	62
Kilka razy w roku	36	26	17	9	12	55
W ogóle nie uczestniczy	36	17	31	6	10	33
Poglądy polityczne						
Lewica	47	17	23	3	10	114
Centrum	33	28	27	4	8	82
Prawica	49	19	10	11	12	73
Trudno powiedzieć	29	44	15	9	2	42

Tabela 3. Czy przypuszcza Pan(i), że w ciągu nadchodzących 30 dni Pan(i) lub ktoś z Pana(i) rodziny dokona zakupu czegoś, co kosztuje co najmniej 200 zł za sztukę?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	27	64	10	1027
Płeć				
Mężczyźni	29	61	10	488
Kobiety	25	66	9	539
Wiek				
18-24 lat	27	61	12	147
25-34	36	54	10	182
35-44	33	60	8	200
45-54	26	68	6	194
55-64	21	70	9	128
65 lat i więcej	16	70	14	175
Miejsce zamieszkania				
Wieś	25	64	11	384
Miasto do 20 tys.	18	72	9	112
20-100 tys.	23	71	6	205
101-500 tys.	30	58	12	202
501 tys. i więcej mieszk.	41	52	7	124
Wykształcenie				
Podstawowe	15	72	13	283
Zasadnicze zawodowe	25	67	8	319
Średnie	31	62	7	338
Wyższe	54	32	14	86
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	54	26	20	60
Prac. umysł. niż. szczebla	33	57	10	86
Pracownicy fiz.- umysł.	30	60	11	78
Robotnicy wykwalifikowani	24	62	15	141
Robotnicy niewykwalifik.	21	77	2	45
Rolnicy	18	75	7	38
Pracujący na własny rach.	50	43	7	64
Bierni zawodowo				
Renciści	20	72	8	131
Emeryci	19	73	8	187
Uczniowie i studenci	28	60	12	59
Bezrobotni	19	77	3	90
Gospodynie domowe i inni	27	62	12	46
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	28	56	15	169
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	23	64	13	81
sekt. pryw. poza rolnict.	38	52	10	237
prywatnym gosp. rolnym	16	73	11	57
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	19	77	4	117
276-399	15	81	4	101
400-549	27	68	5	197
550-799	23	69	8	137
Powyżej 799 zł	43	49	9	163
Ocena własnych war. mater.				
Złe	15	78	7	333
Średnie	27	63	10	472
Dobre	43	44	13	221
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	15	67	18	62
Raz w tygodniu	25	65	10	547
1-2 razy w miesiącu	29	58	13	173
Kilka razy w roku	32	63	6	158
W ogóle nie uczestniczy	31	65	4	88
Poglądy polityczne				
Lewica	32	62	7	323
Centrum	27	65	9	263
Prawica	30	58	12	213
Trudno powiedzieć	17	70	13	228